Секція: Бухгалтерський, управлінський облік і аудит

БАЦЮРОВСЬКА В.В.
студентка економічного факультету
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна

«ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ»

Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. У сільськогосподарському виробництві земля є найважливішим господарським засобом, без якого неможливий процес виробництва. За даними земельного обліку, загальна площа сільськогосподарських угідь на початок 2014 р. становила 41,5 млн. га (69% території України, з урахуванням території Автономної Республіки Крим та м. Севастополь), з яких 32,5 млн. га – площа ріллі [6].

Об'єктами земельних відносин у сфері сільськогосподарського виробництва є землі сільськогосподарського призначення всіх форм власності і господарювання. Відповідно до Земельного кодексу України, землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури, у тому числі інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції, або призначені для цих цілей. [1]

Проблемами земельних відносин в Україні присвячена значна кількість праць. Питаннями облікового забезпечення земельних відносин займаються М. Дем'яненко, Г.Кірейцев, В.Ярмоленко, Л.Сук, П. Каблук, П. Гайдуцький, Г. Калетнік, О. Петрук, Я. Іщенко та інші.

Бухгалтерський облік як інформаційна система здатен посилити ефективну основу управління земельними ресурсами як на рівні держави,

так і на рівні окремого суб'єкта господарювання. Забезпечити вирішення цих проблем, реалізацію законодавчих норм можна лише за умови визнання землі активом та об'єктом бухгалтерського обліку, розробки і впровадження обліково-інформаційного забезпечення земельних відносин.

Розмір землекористування та ефективність її використання мають значний вплив на формування фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. [2]

Розвиток галузевого бухгалтерського обліку потребує негайного відображення найбільш значимого в аграрній економіці активу – земельного капіталу, який має стати в основі нової парадигми розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки.

Вирішення цього питання потребує, перш за все адекватного наукового забезпечення нормативного регулювання методології та організації бухгалтерського обліку земельного капіталу.

Постановка земельних угідь на баланси сільськогосподарських формувань вимагає чіткого та достовірного інформаційно-облікового забезпечення. Першою суттєвою проблемою на шляху правильної організації бухгалтерського обліку землі в сільськогосподарських підприємствах є достовірність даних про кількість земельних угідь за їх видами. Тому важливим кроком у вирішенні даного питання є обов'язкове проведення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення у всіх сільськогосподарських формуваннях. Тому рекомендується здійснювати інвентаризацію необоротних активів, в тому числі і земельних ділянок, один раз на три роки в розрізі видів сільськогосподарських угідь: пасовища, рілля, сіножаті, водойми, ліси, землі запасу тощо, з одночасною перевіркою наявності установчих документів, договорів оренди, прав власності або сертифікатів та інших документів, що засвідчують право власності чи користування земельними ділянками.

Водночас, на нашу думку, в ході проведення інвентаризації слід враховувати і їх якість, тобто, крім придатних земель для сільськогосподарського виробництва, виділяти особливо цінні землі, вказувати малопридатні, непридатні землі під сільськогосподарські угіддя, порушені землі. [3]

Також необхідним для всіх підприємств АПК є впровадження такої системи обліку земельних ділянок, яка забезпечить збір та систематизацію особливих даних про кількість, якість та стан використання земель різного функціонального призначення.

Ще однією важливою проблемою обліку земельного капіталу на сільськогосподарських підприємствах є необхідність запровадження єдиних методологічних засад аналітичного обліку земельних ділянок. [4] Потреба у веденні такого обліку очевидна, оскільки дані аналітичного обліку є основою у складній системі використання землі підприємствами, яка зводиться до наявності взаємозв'язку ряду процедур наступного виду (рис. 3):

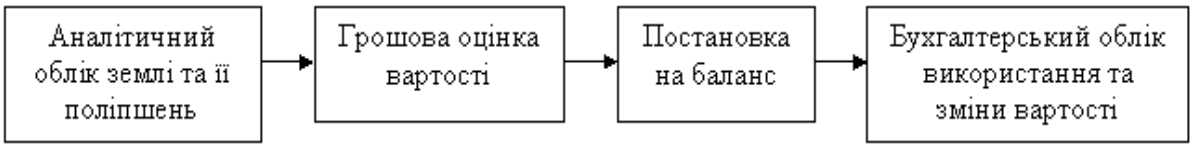

Рис. 3. **Взаємозв'язок операцій використання земельних ділянок в господарському обороті підприємств АПК**

Наступною і теж немало важливою проблемою, яка повстає перед обліком землі і земельних відносин сільськогосподарського призначення, є удосконалення нормативно-правової бази даної ділянки обліку, яка б була чіткою, зрозумілою і доступною в першу чергу для аграріїв-практиків. Ми погоджуємося з думкою вчених-економістів про необхідність розробки і введення в дію національного стандарту з обліку землі і земельних відносин в сільськогосподарських формуваннях, який обов'язково має

враховувати специфіку сільськогосподарського виробництва, яка поєднується з особливостями національного досвіду . Цей правовий акт повинен включати, як економічну так і екологічну підсистеми.

Особливості земель сільськогосподарського призначення вимагають виділення їх в окрему групу активів та розроблення специфічної методики обліку вказаних активів, зокрема через розробку та прийняття стандарту та методичних рекомендацій з обліку земель сільськогосподарського призначення.

Вирішення питання легалізації земельного капіталу в бухгалтерському обліку потребує внесення концептуальних змін в систему управління методологією бухгалтерського обліку в аграрному секторі. Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України спільно з Міністерством аграрної політики та продовольства України розроблено Концепцію розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі України [5], запровадження якої передбачає вирішення даного питання. Зокрема, реалізація методологічних завдань Концепції забезпечить розробку методології бухгалтерського обліку специфічних об’єктів сільського господарства, а саме фізичного капіталу, ключовою категорією якого є земля як просторовий базис та основний засіб виробництва в сільському господарстві.

Література:

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua

2. Правдюк Н.Л., Іщенко Я.П. Особливості земель сільськогосподарського призначення як об’єкта бухгалтерського обліку / Н.Л. Правдюк, Я.П. Іщенко // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки /

Редколегія: Калетнік Г.М. (головний редактор) та інші. – Вінниця, 2012. Випуск 1 (56). – С.211-217.

3. Методичні рекомендацій з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств. Міністерство аграрної політики України. Рекомендації № 37-27-12/14023 від 04.12.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: search.ligazakon.ua/l_doc2.../FIN11085.html.

4. Порядок аналітичного обліку земель в наукових установах, підприємствах та організаціях УААН, затверджений постановою Президії УААН від 26.08.2004 р. [Електрон. ресурс]. – Ліга: еліт Закон Copyright: ІАЦ «Ліга». – 2004–200812.

5. Проект Концепції розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки України [Текст] // Облік і фінанси АПК – 2008. – № 3..

6. Сільське господарство України у 2014 році: доповідь Державної служби статистки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/ kat_u/publ7_u.htm